

D. O. M.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS,

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis, decimâ-quintâ
mensis Martii anni M. DCC. XLVI.

M. CLAUDIO BOURDIER DE LA MOULLIÈRE,
Doctore Medico, Præsidente.

An, ingruente in artus Gangrænâ à causâ internâ, amputatio imperanda?

I.

STATUTUM manet vitam & sanitatem possint in libero sanguinis circuitu; in eoque conservando aut restituendo totum Medicæ artis ministerium. Sed quàm longè latèque diffusa circulationis sanguinis notitia, quàm vastum Medici dominium, non solum inferas ex indole & motu fluidorum quæ solidas partes alluunt moventque, sed perflustrâ arteriarum & venarum propagines, gyros & divaricationes, diversum viscerum ac musculorum contextum, membranarum expansiones, nervorum surculos, omniumque partium mollium coalitum & appendicem ossium duritiem, figuram, diametrum, positionem, connexionem & ordinem. Hæc sunt artis Medicæ juris, & in totum corpus humanum sanum & morbosum indivisum imperium sibi Medicina vindicat. Hæc, tot diversorum obsectorum ratione, varioque respectu ad statum corporis finî aut morboſi, in physiologiam & pathologiam divisa, anatomiam tanquam objectum primarium & immediatum subjectum supponit; rursusque, ratione diversorum instrumentorum quibus utitur conservandis aut restituendis motibus fluidorum & solidorum, in hygienem & therapeuticam subdividitur, therapeuticæque famulantur pharmacia & chirurgia. Hæc sunt Medicinæ partes sibi invicem communi vinculo coherentes, non artes distinctæ à Medicinâ quæ labentibus annis diversis eroditur, qui sub oculis Medici ac directione, auxiliatrices manus admovent, illique famulantur, ut qui propriis manibus & operi parcendo, in erudiendis abditis morborum causis, illisque feliciter tractandis alacris incumberet, non secus ac navis gubernator qui manuali exercitio immunis totum subditis creditum opificium ad nutum dirigit. In hoc eminet Medici dignitas & præstantia, ut naturam ausus in majestate contemplari, per quæ corporis sensus afficiunt, rerum & morborum causas quæ sensus effugiunt, mentis acie & oculis perscrutando assequatur, & ut solus supremi opificis minister ex folio judicii sui, omni œconomia animalî conservandæ prospiciat, ipsiusque motus aut languentes, aut depravatos, aut aboliitos redintegret; hoc vitalium functionum exercitium ut vitæ peculiaris terminus & alterum extremum claudat illâ partium mollium resolutione ac corruptione, quâ vitali motu, toti, communi privantur, morique ad fores pulsati, citoque putrescat corpus, nisi pars mortua à vicinâ separaretur; hæc partium mollium corruptio quæ Gangrænæ & Sphaceli nomen habet, nec nisi per gradus disceptant, modo ab internâ, modo ab externâ causâ oritur, neque tamen existimes majorum Artium amputationem æquo jure imperandam, seu Gangrænâ ab internâ causâ, seu ab externâ pendere.

I I.

SANGUIS ex substantiâ rubrâ, globulosâ, biliosâ & lymphaticâ coalescens, cujusque partes ad mutuum connexionem nituntur, leni fermentationis motu, cordicæ contractione, ac solidorum tritu & affricu fluiditatem ruerit, ac circuitum suum per arterias & venas, indelenter peragat. Non in fluidi motu, nec fermentationis, consistit vitalis motus, sed in progressionis motu, quo sanguis ab extremis arteriis transit in venas, quo partes quæcumque corporis nutriuntur, moventur, sentiunt, functiones suas exercent, communique vitæ fruuntur, reparantur ac conservantur; hinc secretiis lymphæ per vasa lymphatica ubique hians fecernitur, nutriendis partibus concreta, dum superfluis in sanguinis alveum reducit. Hoc impulsivis motu, sanguis per arterias alternis contractionibus cordis velut à centro ad partes progreditur, eodemque motu ad cor reducitur, & quâ mensurâ sanguis ex ventriculis cordis profilit, eisdem ad aurículas cordis appellitur, subtrahit portionem sanguinis & lymphæ, bilis & feri, quæ in functionibus animalibus obeundis impenditur & absuntur; aut quæ nutriendis partibus apponitur, vel, quæ per vasa secretoria aut excretoria, à sanguine fecernitur, aut foras eliminatur, vel quæ per corporis habitum formâ vaporis avolat, sanguis à quâcumque causâ temerans in extremis arteriis, obstitit sanguini quâlibet cordis contractione propulso; & à recto tramite impeditus, ad latera deflectitur ac collaterales ramos implendo, novo & uberiori affluxu congeritur intra fibrarum contextum, quâ mole flammantis sanguinis expansâ fibrarum compages in sanguinem rubicundum arolitur; hinc phlegmon

& erysipelas omnesque tumores inflammatorii, hos comitatur doloris & caloris & pulsationis sensus cum rubore intenso, vigiliâ, anxietate, ac pectus febre, quæ symptomata patit sanguinis stagnatio, quâ tenduntur ac diuelluntur fibræ nervæ, à nisu aut resolutione sanguinis coacti ad latera arteriarum capillarium, ob obices adversantes motui progressivo sanguinis; hinc pulsatio ab arteriarum motu adaucto, renitente obstructione salienti sanguini, vincende resistentiæ impari, hinc systolicum fibrarum motu, tensione atque subsultu, nervorum ac spirituum animalium commotione ac arteriarum vibratione morante in interstitiis sanguinis attrito ac fermentato major, unde caloris sensus tumoris intensior cum rubore suffuso, astusque febrilis & agrio do corporis. Lympha similiter ad motum inertior in vasis lymphaticis aut glandulis hærens pone sequenti obices ponit, fluentique alveo vias intercludit, laxataque fibrarum congeries continuo lymphæ morantis appulsu, in tumorem mollem & pallidum accrescit; hinc cedemata enascuntur. Eadem lymphâ in vasis stagnante, secus phlegmatis densiore factâ, tumor durus & indolens, tactui renitens & scirrhus procrebat, rursus lymphâ alibis crassior ad falsum-acidum aut falsum-acre vergens non concrevit nec aglutinatur nutriendis partibus, sed fibrarum contextum resolvendo, continui solutionem prope rat ac mortificationem inducit, magis in partibus nervosis, glandulosis, adiposis ac tendineis ob tardiores fluidi motum, quam in sanguineis; hinc carbunculi & bubones vitio lymphæ & sanguinis sobolecunt; tumores lymphaticos & sanguineos à lymphæ & sanguinis stagnantis labe, comitari solet Gangræna ut & a vitio partium solidarum; circuitus sanguinis & lymphæ impeditur confusio nibus, luxationibus, ossium fracturis & carie, vulneribus & venenatorum animalium mors; quibuscumque causis, vasa sanguinea & lymphatica aut comprimuntur aut aperiuntur, ipsarumque diametrum imminuitur, quibus omnibus sanguis aut hæret in vasis aut extra vasa effunditur & congeritur & putrefactionem contrahit extincto calore nativo & abolitâ contractione arteriarum capillarum, motuque systolico omnium fibrarum faciente; hinc floridus partis color natus plus aut minus intensus mutatus in pallidum obstructum sublivescens tum caruleum in nigredinem delinens; hinc sub colorum mutatombus caro mox tensa, nunc mollis & flaccida, quasi omni tono & elatere destituta evadit, cuti que se jungitur & aqua decolor terti odoris effluere solet; hinc tactus sensitio, dolorque primum acerbis ab exundante primum sanguine, divulsioque fibrarum nervearum contextu, immunito gradatim fractio nibus earum tono paulatim evanescit, delitescensque magis ac magis fibrarum textura & una cum sanguine in dissolutionem faciens, pars ante calida friget, odoremque cadaverosum spirat; hinc sanguis perpetuo à corde propulsus ad partem Gangræna correptam de motu suo deperdit, nec stagnantem ac concretum resolvere potest, nec corruptum foras expellere, ipseque remorandus aut tarde progrediendo intra collaterales arterias, eandem labem contrahit, partiumque corrupti jam sanguinis effluvio inficitur; citoque malum serpendo per omnia vasa diffunditur, ac circuitus ejus penitus aboletur, nisi Sphacelata pars maturè resecetur, inultaque sanguini labe corrigi tur ac deleatur, sed quantum bonis ægri rebus Sphacelatae partis amputatione, opportunè celebratâ, aucti potest causa morbi in vito locali ab extraneis corporibus oborto, tantum desperanda salutis eorum, quos ab intemp. nec sanguinis, Gangræna corrumpit, in hoc deplorato casu incassum dolores & cruciatus ægorantis patitur ac omni peritâ factâ operatio artis dedecori vertitur, quæ in Sphacelo ab externa causâ scilicet successum habere possit.

I I I.

EXPERIENTIA^A constat sanguinem etiam laudabilem & exquisitè indolis in vasis congestum & aservatum putrefcere & sphacelum adducere, quod probatur exemplo ligaturæ fortioris quâ venis brachii & pedis artè compressis, progressus sanguinis inhibetur & in vasis stagnans mortificationem inducit, unde patet sanguinem nullâ sup. ossit labe solâque remora ac secto circulationis filo mutatâ figurâ mole & positurâ partium componentium ad dissolutionem corruptivam vergere unâ cum vasis sanguineis fibrisque carneis, tendineis ac nerveis; hinc sanguis in vito partis seu remissio fibrarum elatere ut in paralyti quandoque contingit seu à contudentibus aut comprimentibus diuellentibus aut sentidentibus corporibus in vasis moram trahat, aut extra vasa effundatur, eadem putredine labefactatur; sed putredinis fons & origo supponitur vitium illud locale partique inharrens ex inflicto vulnere quo disruptæ arteriæ hiant vel in cavitatem vel intra fibrarum interstitia, nec venarum oscula sanguis subire potest. Ergo nonnisi partis resectione stagnans & putrefactus sanguis auferri potest, causa morbi, vitæque servari; amputatione enim opportuno tempore factâ & priusquam sanguis corrupti humoris contagio iniquetur, viget & arteriarum elater, sanguinique progressivus motus à corde quo resectorum vasorum fibrarumque vulneris labia ad suppurationem laudabilem adduci possunt; sanguisque sincerus ad vulnus appellit, lymphâ fluidâ ac subdoli contextum vasorum irrigans ac extremis vasorum & fibrarum finibus concrevit novæ carnes & efflorescit eodem motu quo pristina in suppurationem veniunt, & Escharam expellunt; sic arteriarum extrema cum venis munita hiatu coalescunt ac impeditis sanguinis circuitus restituitur; secus verò in parte sphacelata à causâ interna seu ab intemperie sanguinis quâ tumores inflammatorii & lymphatici generantur, quâ ve sanguis & lymphâ in vasis hærent & stagnant, nec nisi prægrè circuitum suum obsolvunt; amputatione etiam peritè administratâ non tollitur causa morbi efficiens, sed productum morbosum; nec enim emundatur sanguis intemperies, nec pr. va corrigitur illius crasis, sed & saliedinem & acrimoniam aut aciditatem & crassitiem eandem fovit, vitium que sanguini inherens non debetur amputato femore, crure aut brachio sphacelato, & quâ labe sanguini inultâ vasorum & fibrarum congeries unâ cum humoribus in putredinem decidit, eadem grassante, sanguis vitali motu privabitur, quin & dolorificis nervosarum partium divulsio nibus & inordinatis ac vehementibus spirituum animalium motibus sanguis incandescit, febrisque exardescit, & tam volatiliu partium dissipatione, quam motu febrili intenditur & accrescit sanguinis intemperies, quâ nec vulnus ad suppuratione

verosum & Gangrenosum convertitur; aut si materies puris moram trahat, salum evolutione excitatur fermentatio putrefactiva, quâ & natus sanguinis calor extinguitur, & pars in frigidum & glaciale corpus abit solutâ & exesâ fibrarum texturâ; ergo ad hunc scopum collimandum ut putredinis contagium arceatur & ut corruptum corruptique causæ tollantur, putrefactivæ aditus in venas quantocius intercludatur, sic scarificationibus usque ad vivum fontem auferenda causâ putredinis proxima, scilicet sanguis hærens & stagnans in vasis capillaribus vicinæ partis ad corruptionem proclivis, & admotis remediis stimulantibus & firmantibus arterias & putredini resistentibus ut acceleretur suppuratio quâ destructæ vasorum & carniû fibræ à sanis separentur cum sanguine stagnante; quod si his remediis malum non terminetur, nec suppurationis signa appareant, citò causâ Gangrænæ efficiens cum membro auferenda etiam in majoribus artubus, ut brachio, pede & femore, cum Gangrænâ ex vicio locali organi à causâ externâ exorta supponitur, quæ operatio ut majoris moliminis est, industriam & curam singularem artificis arguit. Sed Gangrænâ eisdem artus à causâ internâ obsidens, nec ferro nec igni cedit, altioremq; recessum habet & scaturiginem in discriâ sanguinis, in intemperie ejusdem, crassitie, falsedine, acrimoniâ vel vapiditate, quâ sanguis ægrè à finibus arteriosis progreditur in venas, ideoque vitali motui conservando minimè idoneus; ergo Gangrænâ ab internâ causâ grassante non rescissione brachii aut pedis vita salvabitur, sed malum recrudescet, & vicinas partes serpendo depascet, tum ex compressione vasorum sanguiferorum per splenia applicata & ligaturarum fortem amputationi præviâ ac pedisequam, & majoris circulationi sanguinis obices vincendi occurrunt, nec aliundè vegetior reddetur vitalis motus abscessu membro sphacelato, nec sanguis fluidior, nec subtilior aut dulcoris indolis evadet, quin imò ab amputatione factâ sanguis & virium jacturâ languidior contractio cordis, & circulationis motus segnior; hinc sanguis spilius aut actor & magis effœtus, in finibus arteriosis remorabitur. Hinc lenescente magis ac magis arteriarum capillarium contractione, non promovebitur laborum vulneris suppuratio, nec circulatio sanguinis in vulneratâ parte redintegrabitur, sed vasorum concidentia & perditio sanguinis motu caloreque extincto Gangrænâ ulterius serpendo depascet, vel imminuto gradatim circulationis motu penitus abolēbitur; ergo fervente Gangrænâ à causâ internâ de ægrotaante concludendum est. * His gravibus rationum momentis innixi Celeberrimo Medico resistere conati sumus cum amputandum esse pedem f; hacelatum à causâ internâ pronuntiavit Domino Marchioni de Varenne, Reginæ Hispaniarum dotariae helveticorum militum præfecto; sed necit vox missâ reverti; cum illo sentiente Celeberrimorum Chirurgorum conventu amputatio cum peritâ administrata fuit, sed irritò labore insuauoque successu, patiensque 30. post horas fato functus est. Præstat igitur & inani parere dolori ægrum ineluctabili fato suo relinquere, artisque Medicæ decus & honorem integrum fervare.

* Hæc Thesis Propugnata fuit in Scholâ Parisiensi Rudico Vito Magistro Jo. Bessé Dotariae Hispan. Reginæ à Consiliis & Medico Primario. 19. Mart. 1738.

Non ergo, ingruente in artus Gangrænâ à causâ internâ, amputatio imperanda.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Andreas Cantwel, Regiæ Societatis Londracensis Socius.

M. Ludovicus-Alexander Vicillard, Consiliarius Medicus Regis ordinarius in ejus Castellato.

M. Joannes-Claudius-Adrianus Helvetius, Regi à Sanctioribus Consiliis, Regniæque Medicis Primarius, & Regiæ Scientiarum Academiae socius.

M. Benjamin-Ludovicus Lucas de Laurembert.

M. Ludovicus - Guillelmus le Monier, è Regiâ Scientiarum Academia & Rei Herbaria Professor.

M. Jacobus-Benignus Winslow, Censor Regius, Regiæ Scientiarum Academiae, Regiæque Societatis Londracensis socius, Teutonicæ Linguae Regius interpres, in Horto Regio Anatomæ & Chirurgiæ Professor ac Demonstrator.

M. Leander Peager.

M. Josephus - Exuperius Bertin, supremæ Palacchiæ & Moldaviæ Principis Medicus ordinarius, & Regiæ Scientiarum Academiae Socius.

M. Antonius Pepin, Regis Consiliarius & in Portu Bresensibus Medicus Primarius.

Proponebat Parisiis DIONYSIUS PAUTIER DE LABREULHE, Inculisimensis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1746. à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAV, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1746.